

Arkipäivän vesiensuojeluvinkit

Kesällä 2022 päivitimme Instagramiin sarjan vesiensuojeluaiheisia postauksia, jotka tarjoavat jokaiselle matalan kynnyksen vinkkejä vesiensuojeluun omassa lähiympäristössä. Pienet arkiset teot ovat yksilöiden vaikuttamiskeinoja itselle tärkeiden vesistöjen hyvinvoinnin tueksi. Katso tästä vinkkilistasta itsellesi sopivimmat tai toteuta vaikka kaikki!

Vinkki 1: Roskat

Roskien kerääminen luonnosta on helppo keino tehdä hyvää. Nappaa hanska ja roskapussi tai roskapihdit mukaan lenkille lähtiessäsi ja kokeile ploggaamista!

Tiesitkö, että muovi säilyy luonnossa ja vesistöissä 50–100 vuotta ja pilkkoutuu vähitellen pienemmäksi, jolloin vesilinnut tai kalat voivat syödä niitä? Näin syntyvä mikromuovi päätyy luonnon ja ihmisten riesaksi. Toisaalta isot roskat ja siimat voivat tarttua lintujen kaulaan, jäädä kiinni suuhun tai jalkoihin. Myös maskit ja tupakantumpit ovat haitallisia eläimille, joten niiden kerääminen pois luonnosta on todellinen ympäristöteko.

Vinkki 2: Kotitalousjätevedet

Vessanpönttöön kuuluvat vain ulosteet ja vessapaperi. Rasvat, ruuantähteet, käsipyyhepaperi, vanulaput ja vanupuikot tukkivat viemäreitä ja hidastavat jätevesien puhdistamista jätevedenpuhdistamolla. Pahimmillaan tukoksien seurauksena puhdistamatonta jätevettä voi purkautua suoraan vesistöön.

Kierrätä keittiön biojätteet ja hanki vessaan pieni roskakori vanulappuja, -puikkoja ja muuta sekajätettä varten. Vältetään viemäriverkoston tukokset! [Tutustu Viikinmäen jätevedenpuhdistamoon ja sen toimintaan tästä!](#)

Vinkki 3: Mökin jätevesiasiat hoidossa?

Tiedäthän, kuinka jätevesien käsittely on hoidettu kesämökillesi? Jätevedet tulee käsitellä tehokkaasti, jotta niiden mukana ei pääse ravinteita ja bakteereita lähivesistöön. Huonosti puhdistettu vessavesi voi aiheuttaa esim. uimavesiin sinileväkukintoja ja pahimmassa tapauksessa mahataudin.

[Tutustu yhdistyksen hajajätevesineuvontaan ja -materiaaleihin nettisivuillamme.](#)

Vinkki 4: Kotipuutarhan hoito

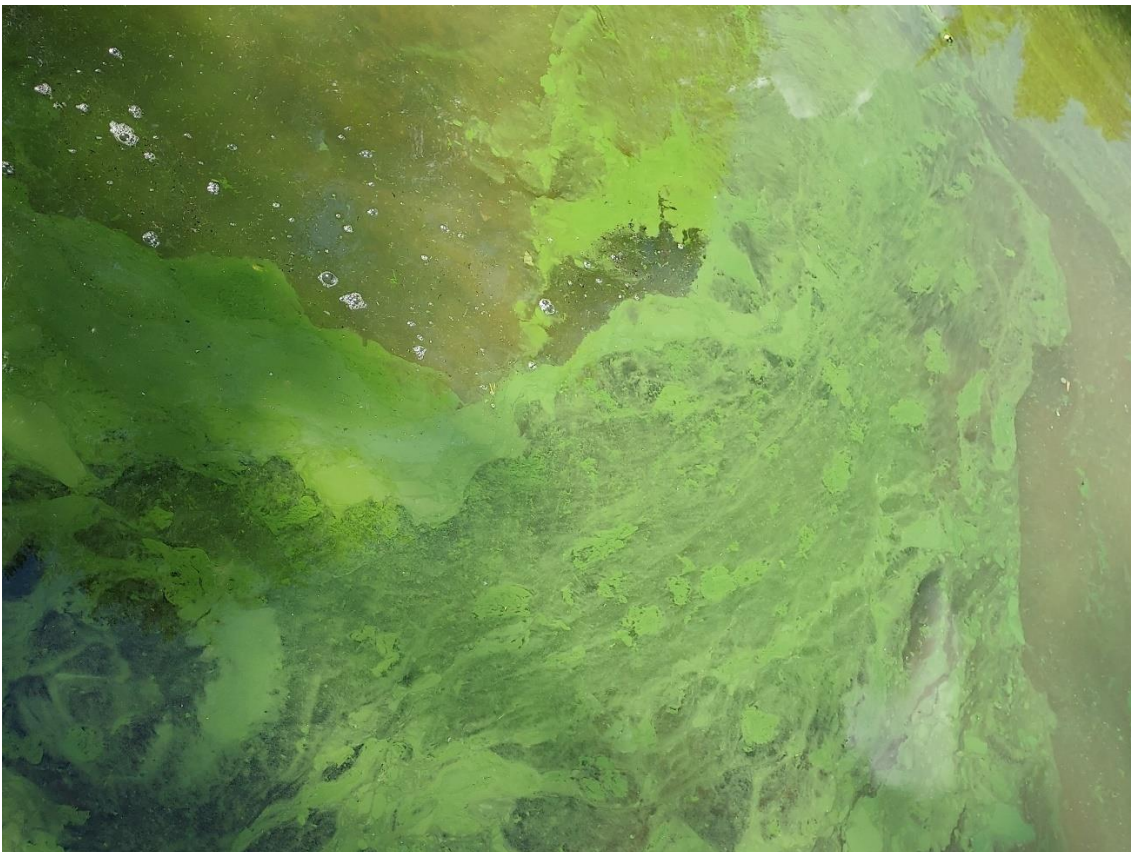
Kasvien liikalannoitus ja torjunta-aineiden käyttö kotipuutarhassa ei ole myöskään vesiensuojelun kannalta järkevää. Ylimääräiset ravinteet ja torjunta-aineet huuhtoutuvat sadevesien mukana vesistöihin, joissa ne aiheuttavat rehevöitymistä ja toisaalta torjunta-aineiden sisältämät haitta-aineet voivat kertyä ympäristöön ja eliöihin. Torjunta-aineet aiheuttavat haittoja kohdelajistonsa lisäksi myös muille eliöille. Rikkaruohojen kitkeminen käsin on ympäristön kannalta paras vaihtoehto ja samalla voit viettää enemmän aikaa puutarhassasi.

Vinkki 5: Kansalaishavainnointi

Sinilevää esiintyy monilla järvillä loppukesän lämpiminä päivinä. Tiesitkö, että voit käydä tallentamassa levähavaintosi [Järvi-meriwikiin](#)? Kartalla näkyvät kaikki Järvi-meriwikiin tallennetut ja korkeintaan viikon ikäiset sinilevähavainnot. Mukana on sekä valtakunnallisen sinileväseurannan että kansalaisten havaintoja. Sinäkin voit perustaa itsellesi oman havaintopaikan, jossa seuraat säännöllisesti sinilevätilanteen kehittymistä. Voit myös tallentaa yksittäisiä sinilevähavaintoja esimerkiksi uimarannoilta!

Levän lisäksi vesistöissä voi törmätä joskus ikävämpiinkin asioihin. Ilmoita viranomaisille, jos näet ojassa tai purossa öljyä, vessapaperia tai kemikaalille tai ulosteelle haisevaa vettä. Ympäristöviranomaiset, kuten kunnan ympäristötarkastajat, selvittävät päästöjen lähteet ja tekevät työtä sen eteen, että tekijät joutuvat vastuuseen.

Hae lisätietoja paikalliselta ympäristöviranomaiselta havaintojen ilmoittamisesta. Esimerkiksi [Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen](#), [Vantaan](#) ja [Helsingin kaupungin](#) verkkosivuilla voi tehdä haitta-ilmoituksen.

Vesiensuojeluvinkki 6: Veden säästäminen

Vaikka suomalaisille puhdas ja runsaasti saatavilla oleva vesi on lähes itsestäänselvyys, näin ei ole kaikkialla maailmassa. Myös ilmastonmuutos saattaa muuttaa käsitystämme veden riittävydestä ja vesihuollon toimivuudesta. Kotona voit helposti säästää vettä vaikkapa suihkussa, puutarhassa tai käsiä pestessä. Puutarhassa tynnyriin kerättyä sadevettä voi hyödyntää pihan kastelussa.

Vesiensuojeluvinkki 7: Ruoka

Syö enemmän kalaa ja kasviksia, vähennä lihan syöntiä. Ruokavaliolla on suuri merkitys vesiensuojelulle mm. veden kulutuksen ja vesiin päätyvän ravinnekuorman seurauksena. Fiksu kuluttaja pitää myös mielessä kasvien sesonkiajat ja alkuperämaan, sillä kuljetus alkuperämaasta ja veden käyttö siellä kasvattaa ilmastokuormituksen lisäksi myös vesistöihin kohdistuvaa rasiitusta. Iso osa suomalaistenkin vesijalanjäljestä syntyy kotimaan rajojen ulkopuolella. Suosi siis suomalaista! [Satokausikalenteri helpottaa ruoka-aineiden valintaa](#) ja tuo säästöjä kukkaroon.

[Vesijalanjäljestä voit lukea lisää WWF:n sivuilta!](#) Sieltä voi printata opetuskäyttöön myös [Vesijalanjälki-tuotekortit.](#)

Vesiensuojeluvinkki 8: Liikkeellä vähän isommalla veneellä?

Jos venelette perheen kanssa isommalla veneellä, veneessä syntyvät jätevedet tulee viedä sataman jätevedenkeräyspisteelle. Asianmukaisesti hoidettuna huviretken jätevesistä ei koidu suurempaa haittaa!

[Pidä saaristo siistinä-sivustolta](#) löydät käytännöllisiä vinkkejä ympäristöystävälliseen veneilyyn. Sivulla on mm. mobiilikartta, josta näkyvät kaikki PSS ry:n Roope-palvelut, kuten imutyhjennuslaitteet ja jätepiisteet, sekä ympäristöystävälliset Roope-satamat.

Vesiensuojeluvinkki 9: Pyykinpesu

Käytä pyykinpesussa [Joutsenmerkillä](#) varustettuja pesuaineita. Vastuullinen ympäristömerkki myönnetään vain ympäristön kannalta parhaimmille tuotteille, joten Joutsenmerkillisillä tuotteilla et voi mennä vikaan! Fleecepuserot kannattaa laittaa pesupussiin, jotta voit vähentää edes hiukan niistä pesuveden mukaan irtoavan mikromuovin määrää. Pyykinpesussa kannattaa myös pestä täysiä koneellisia, sillä se säästää vettä ja energiaa. Energian säästö on myös selvää rahan säästöä.

Vesiensuojeluvinkki 10: Niittääkö vai eikö niittää?

Rantakaislikot ja -ruovikot herättävät ihmisissä usein suuria tunteita. Rantakasvusto suodattaa ja pidättää tehokkaasti maalta valuvia ravinteita. Kun rannan kaislikko, järviruoko ja vesikasvit sitovat fosforia ja typpeä, vähemmän ravinteita jää levien käyttöön. Toisaalta monia huolettavat lampien ja järvien umpeenkasvu ja ruovikon niitto koetaan tarpeelliseksi virkistyskäytön takaamiseksi. Tiheä ruovikko voi estää näkymiä rannalta vesistöön ja suurina alueina vähentää luonnon monimuotoisuutta.

Niiton suunnittelussa on hyvä huomioida muutama asia, jotta se tulisi toteutettua ympäristön kannalta parhaalla tavalla. Niitto kannattaa tehdä mosaiikkimaisesti, jotta ruovikon sekaan jää turvapaikkoja hyönteisille, linnuille ja kaloille. Kun niiton ajoittaa loppukesään, biomassaan sitoutuneiden ravinteiden määrä on suurimmillaan. Tiheä ruovikko voi sisältää 5-10 kg fosforia ja 50-100 kg typpeä hehtaaria kohden. Loppukesän niitolla vältetään myös pesivien lintujen häirintä.

Niitto on mahdollista toteuttaa myös talvella jään päältä, mutta tällöin ravinteita saadaan talteen vähemmän, kuten myös syksyyn ajoitetulla niitolla. Alkukesän niitossa on puolestaan se riski, että niitettyjen vesikasvien juurakko pumppaa ravinteita sedimentistä veteen niiton jälkeen. Niitto kannattaa suunnitella huolellisesti parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi.

[Lue lisää ruovikon niitosta ELY-keskuksen tietopankista.](#)

Vesiensuojeluvinkki 11: Vaatteet

Vaateteollisuus käyttää tuotantoprosesseissaan valtavia määriä vettä ja erilaisia kemikaaleja. Yhden puuvillaisen t-paidan valmistus kuluttaa jopa 2 700 litraa vettä. Lisäksi vaateteollisuudessa käytetään kemikaaleja mm. kankaan värjäykseen, viimeistelyyn, palon ja homeen torjuntaan. Se kuinka vaateteollisuuden käyttämä vesi käsitellään ennen sen johtamista vesistöön, vaihtelee maittain. Euroopassa vesien käsittelyä ohjaa suhteellisen tiukka lainsäädäntö, mutta valitettavasti suurin osa vaatteista valmistetaan Aasiassa, joissa säädökset ovat löyhempiä, jos niitä on lainkaan.

Muovi on vakiinnuttanut asemansa myös muotiteollisuudessa, ja etenkin kulutuskeskeinen pikamuotikulttuuri lisää muovin määrää ympäristössä. Pikamuotikulttuurissa vaatteita valmistetaan halvalla ja kestävämmäksi ja ihmisiä kannustetaan ostamaan mahdollisimman paljon mahdollisimman halvalla. Tekstiileistä jopa 65 % on tehty biohajoamattomista kuiduista, ja etenkin fleecen ja teknisten kerrastojen tiedetään olevan pahimpia mikromuovilähteitä vaateteollisuudessa.

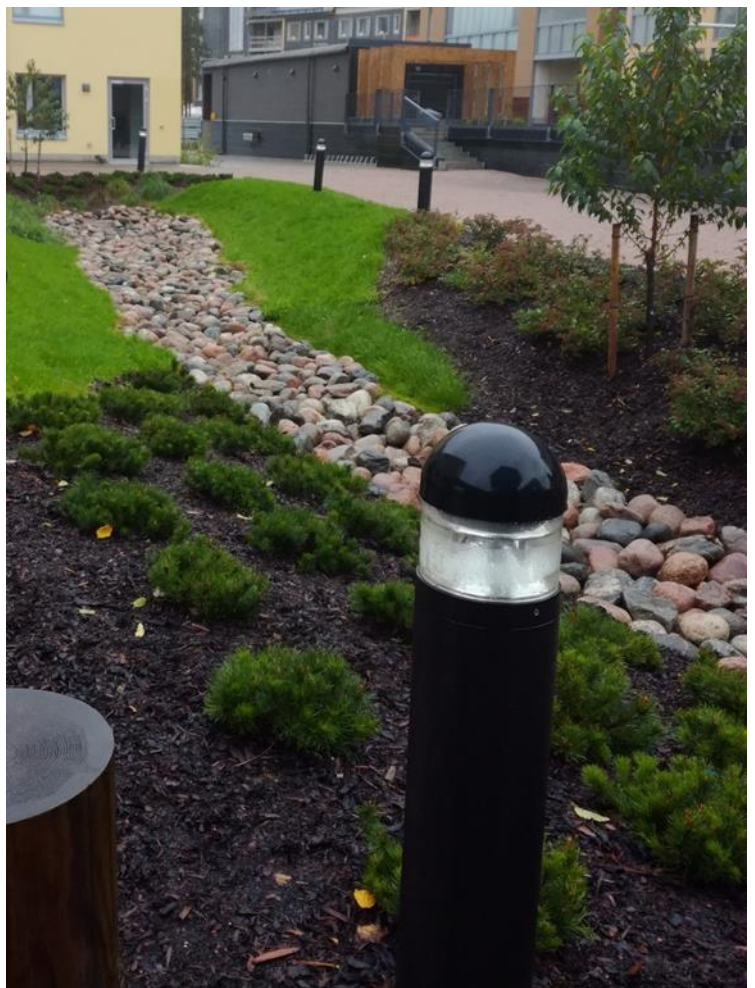
Mitä voin tehdä?

Suosi laadukkaita vaatteita, jotka kestävät käytössä pitkään. Osta vain tarpeeseen. Vaikka ostamasi vaate ei vaikuttaisi veden laatuun Suomessa, kannattaa pohtia tuotteen vesijalanjälkeä maailmanlaajuisesti. Luonnonmateriaalien ja lähituotannon alkuperä ja ympäristövaikutukset on yleensä helpompi selvittää kuin kaukomailta tuotujen vaatteiden. Villa ja pellava eivät sisällä mikromuovia ja ovat miellyttäviä käyttää.

Vesiensuojeluvinkki 12: Kotipihaan pinnat

Tiesitkö, että liikenne on yksi merkittävin hulevesiä liikaava tekijä? Asfalttipinnoilta syntyy hulevesiä, jotka sisältävät mm. autoista ja liikenteestä syntyviä haitta-aineita, mikromuovia ja kiintoainesta, jotka huonontavat veden laatua ja aiheuttavat vesien samentumista. Vaikka yksittäinen ihminen ei voi juurikaan vaikuttaa katujen pintoihin, omalle pihalle voi valita vettä läpäisevän materiaalin: hiekkaa, vettä läpäiseviä kiveyksiä ja nurmea asfaltin sijaan. Vesiluonnon kannalta tällaiset pinnat ovat pihilla parempia valintoja kuin asfaltti, sillä ne imevät, viivyttävät ja puhdistavat vettä.

Mitä pidempään vesi viipyy piholla, sitä hitaammin se kertyy hulevesiojiin. Tällöin uomaeroosio vähenee ja isompiin uomiin kertyy vähemmän maa-ainesta. Nämä kuvat ovat Helsingin Kuninkaantammen alueelta, jossa hulevesien viivyttäminen ja ympäristön viihtyisyys kulkevat käsi kädessä. Pienilläkin teoilla voi vaikuttaa!

Vesiensuojeluvinkki 13: Kalaopas

Vantaanjoesta löytyy jopa 34 kalalajia! Tässä kuvassa olevat lahna ja ahven ongittiin elokuussa Vanhankaupunginlahdelta. Tiesitkö, että syömällä yhden silakka-aterian viikossa vuoden ajan, voit neutraloida oman jätevesikuormituksesi Itämereen? Yksi silakka-annos, 200 g, sisältää 0,8 grammaa fosforia. Jos silakka-aterian popsii kerran viikossa, niin vuodessa fosforia poistuu Itämerestä 42 g. Tämä sama määrä fosforia päätyy vesistöihin yhden ihmisen puhdistettujen jätevesien mukana.

Jos kaikki suomalaiset osallistuisivat silakkahaasteeseen eli söisivät kerran viikossa silakkaa, puhdistaisi se vesistöistä 22 880 000 ämpärillistä levää! Samaan lopputulokseen pääsee vaikkapa herkuttelemalla särkikaloilla. Niihin sitoutuu fosforia vielä silakkaa enemmän, joten pönttöneutraaliksi pääsee syömällä särkiaterian joka toinen viikko. Myös lahna on hyvä valinta ruokapöytään!

[Tsekkaa WWF:n kalaopas.](#) Siinä kerrotaan, minkä kalalajien syöminen on ympäristöystävällistä ja mitä kalalajeja kannattaa välttää. Välttämisen syynä voi olla esim. kalalajin uhanalaisuus ja harvinaisuus. Monet kotimaiset kalalajit ovat ympäristöystävällinen ja kestävä valinta ruokapöytään. Kokeile ensi kerralla lahnapihvejä tai haukipyöryköitä!

Vesiensuojeluvinkki 14: Koirankakat

Tiesitkö, että koiranruoka sisältää paljon ravinteita, kuten fosforia? Koiranruokien sisältämät ravinteet päätyvät jätösten mukana kuormittamaan ja rehevöittämään vesistöjä, kun sadevesi huuhtoo jätökset mukanaan. Ulosteiden kerääminen onkin erittäin helppo tapa vähentää vesien kuormitusta.

Vuonna 2021 yhdistyksessä selvitettiin Vantaanjoen valuma-alueella rekisteröityjen koirien määrää ja vuosittain syntyväksi koirien ulosteen määräksi arvioitiin noin 2,7 miljoonaa kiloa. Ravinteiden lisäksi kakat sisältävät bakteereita, jotka myös huonontavat vesien laatua. Vantaanjoen alajuoksulla on todettu viime vuosina kohonneita bakteeripitoisuuksia sadeiden jälkeen ja osasyynä tähän ovat koirien, lintujen ja muiden eläinten ulosteiden sisältämät bakteerit.

Kerää siis kakat talteen ja vähennä vesistöjen ravinnekuormaa!

